

**Concern Over
Increasing Crime in
Post-revolutionary
Romania:
1990-1992**

ÎNGRIJORAREA FAȚĂ DE CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII ÎN ROMÂNIA POST-REVOLUȚIONARĂ 1990-1992

JEANNE M. FENN, THOMAS J. KEIL

Using national probability surveys from 1990, 1991, and 1992, we have examined the factors associated with concern among Romanians that crime will be increasing in the future. We found that the level of concern over increasing crime mainly is a function of how Romanians perceive the safety levels of their neighborhoods, gender, social status, age and geographic location. Implications of these findings for the building and maintenance of a democratic society are explained.

Există în Statele Unite o serie de studii focalizate asupra temerii manifestate de populație față de rata criminalității (Keil și Vito, 1991; Baba și Austin, 1989; Skogan, 1986; Skogan și Maxfield, 1981; Lewis și Salem, 1981; Taub, Taylor și Dunham, 1981; Greenberg și Rohe, 1986; Baba și Austin, 1989; Austin, Woolever și Baba, 1993; Hartnagel, 1979; Hunter și Baumer, 1982).

În Occident nu au fost publicate studii referitoare la fenomenul percepției securității vecinătății în România. Există, totuși, o analiză efectuată de Keil și Fenn în anul 1993, pe o bază de date obținută prin chestionarea respondenților români.

Dincolo de a determina modul de percepție a vecinătății, scopul studiului de față este analiza perspectivei ca fenomenul criminalității să devină o sursă majoră de îngrijorare în România. Datele sunt furnizate de trei anchete întreprinse în lunile mai ale anilor 1990, 1991 și 1992.

Din nefericire, nu avem date din care să rezulte dacă respondenții sau membrii familiilor lor au fost victime ale unor acte deviante (violente). De asemenea, nu am avut date referitoare la rata globală a criminalității corespunzătoare anilor în care au fost întreprinse anchetele, astfel încât nu este posibilă aprecierea măsurii în care percepția populației este o reflectare exactă a ceea ce se întâmplă în societate.

Date și metode de prelucrare a acestora

Au fost utilizate datele a trei anchete întreprinse de către Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, printr-un colectiv coordonat de către prof. dr. Cătălin Zamfir, Ioan Mărginean, Ana Bălașa și Gheorghe Socol.

Datele au fost obținute prin eșantionare multistadială, reprezentativă la nivel național (probabilitate: 95%). Ca parte a unei baterii de întrebări referitoare la fenomene în legătură cu a căror evoluție își manifestă temerea, respondenții au fost întrebați despre îngrijorarea pe care le-o provoacă escaladarea criminalității. Cele trei posibilități de răspuns indică un nivel redus, moderat sau mare al îngrijorării.

Variabilele specifice pe care le-am folosit pentru a prevedea gradul de îngrijorare provocată de creșterea fenomenului criminalității sunt următoarele:

1) **Vârsta:** Persoanele în vârstă de cel puțin 61 ani au fost codificate 1, iar celelalte - 0. Cercetări întreprinse în Statele Unite (vezi Keil și Vito, 1991; Baba și Austin, 1989; Skogan, 1986) au arătat că persoanele vârstnice sunt îngrijorate de ceea ce ele percep a fi problema criminalității în măsură mult mai mare decât restul populației. Aceeași diferențiere a opiniilor se așteaptă și în cazul respondenților români.

2) **Sexul:** Bărbații au fost codificați 1, iar femeile - 0. În anul 1981, Skogan și Maxfield au arătat că bărbații sunt mai puțin îngrijorați de fenomenul delincvenței în propriile cartiere decât femeile. Dat fiind că în Europa răsăriteană nu au fost întreprinse cercetări pe această problemă, ne așteptăm ca, în general, femeile să se considere mai vulnerabile în fața fenomenului criminalității decât bărbații și, în consecință, ele se arată a fi mai îngrijorate de creșterea în viitor a amploarei acestui fenomen.

3) Mediul de rezidență:

Respondenții din orașe și municipii au fost codificați 1, iar cei din zonele rurale și din suburbii - 0. Trebuie notat faptul că, în România, "suburbiile" reprezintă o formă de așezare diferită de corespondentele lor din Statele Unite. În România, ele reprezintă parte a graniței rural-urban, fiind lipsite de multe dintre facilitățile locative ale orașelor. Suburbiile tind să prezinte o concentrare a cetățenilor cu venituri reduse și a muncitorilor semi și necalificați. Dat fiind că orașele prezintă o rată a criminalității mai ridicată decât alte forme de așezare, ne așteptăm ca respondenții români rezidenți în mediul urban să-și manifeste îngrijorarea față de creșterea în viitor a criminalității în măsură mai mare decât o fac locuitorii zonelor rurale și ai suburbiilor.

4) **Ocupația:** Persoanele aparținând clasei muncitoare au fost codificate 1, iar celelalte - 0. Ne așteptăm ca zonele rezidențiale, ca și spațiile publice preponderent muncitorești să prezinte o rată a criminalității mai mare comparativ cu zonele locuite, în majoritate, de alte categorii ocupaționale. Iată de ce am lansat ipoteza conform căreia muncitorii se arată îngrijorați de creșterea fenomenului criminalității în mai mare măsură decât celelalte categorii ocupaționale.

5) **Pregătirea școlară:** Persoanele cu pregătire superioară au fost codificate 1, iar restul - 0. În România, pregătirea superioară este o caracteristică reprezentativă a clasei sociale mijlocii. Cercetări întreprinse în Statele Unite (Keil și Vito, 1991) au arătat că persoanele cu pregătire superioară sunt mai puțin îngrijorate de nivelul delincvenței decât celelalte. Persoanele absolvente ale unei forme de învățământ superior, care îndeplinesc funcții de înalți funcționari ai statului, funcții de conducere în industrie sau cercetare, manifestă tendința de a locui în cartiere mai bune. Datorită unor condiții situate peste valoarea medie, sentimentele legate de calitatea mediului sunt mai puțin acute. Ne așteptăm, de aceea, ca persoanele

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

cu pregătire superioară să fie mai puțin îngrijorate de creșterea în viitor a fenomenului criminalității.

În plus față de cele trei variabile demografice obiective, sunt folosite ca predictorii trei variabile de atitudine. Acestea sunt:

1) **Percepția securității vecinătății de locuit.** Ca parte a unui grup de întrebări referitoare la calitatea vieții, respondenților li s-a cerut să aprecieze gradul securității pe stradă și în locuințele proprii. Li s-a oferit pentru răspuns o scală structurată pe 5 niveluri, cele superioare indicând încrederea respondenților în securitatea vecinătății locuinței lor. Ne așteptăm ca persoanele care își consideră vecinătatea de locuit ca fiind sigură, să manifeste mai puțină îngrijorare față de perspectiva creșterii în viitor a criminalității.

2) **Respondenților li s-a cerut, de asemenea, să aprecieze gradul în care sunt satisfăcuți de domiciliul actual.** Aprecierea s-a făcut utilizându-se o scală tip Likert, structurată pe 5 niveluri.

Studii întreprinse în Statele Unite au arătat că felul în care cetățenii apreciază calitatea locuințelor proprii și a mediului local are o influență semnificativă asupra opiniei față de problema criminalității la nivel local. Condiții locative deficitare, incluzând aici și clădiri sau străzi abandonate sau deteriorate, au o influență semnificativă asupra îngrijorării față de securitatea vecinătății și fenomenul criminalității (Lewis și Salem, 1981; Skogan și Maxfield, 1981; Taub, Taylor și Dunham, 1981). Un mediu local deteriorat lasă asupra respondenților impresia unei lipse de control social, acesta fiind și cazul unui regim post-revoluționar în care rolul poliției a fost restrâns. După Greenberg și Rohe (1986), mediul fizic și cel social sunt parte a unui model de control social. Perceperea deteriorării acestuia are, pentru respondenți, semnificația faptului că mediul și unele tipuri comportamentale care se manifestă în cadrul acestuia nu pot fi ținute sub control. Această concluzie corespunde celei lansate de Baba și

Austin (1989) și Austin, Woolever și Baba (1993), conform căreia, dacă cetățenii își manifestă satisfacția față de condițiile de securitate ale vecinătății de locuit, îngrijorarea lor față de fenomenul criminalității este mai mică comparativ cu ceilalți respondenți. În context european, asemenea cercetări comparative nu au fost întreprinse, totuși am lansat ipoteza conform căreia este probabil ca respondenții români care și-au manifestat insatisfacția față de propriile locuințe să fie îngrijorați de creșterea în viitor a fenomenului criminalității.

3) **Relațiile cu vecinii.** Această variabilă este, de asemenea, măsurată pe o scală tip Likert cu 5 niveluri, cele superioare indicând o apreciere pozitivă a acestor relații. Ne așteptăm ca respondenții care apreciază pozitiv relațiile cu proprii vecini să fie în mai mică măsură îngrijorați de perspectiva creșterii fenomenului criminalității în comparație cu respondenții care consideră relațiile lor cu vecinii ca fiind nesatisfăcătoare.

Cercetările întreprinse în Statele Unite pe marginea relațiilor sociale și a problemei percepției securității vecinătății de locuit au condus la rezultate contradictorii. Hartnagel (1979) a ajuns la concluzia că relațiile sociale nu influențează îngrijorarea respondenților față de nivelul criminalității, pe când Hunter și Baumer (1982) au ajuns la concluzia că relații sociale locale pozitive diminuează temerea populației față de fenomenul criminalității. Într-un alt studiu, Baba și Austin (1991) au determinat o legătură între integrarea socială din cadrul comunității și îngrijorarea față de fenomenul criminalității, reprezentată printr-o dependență mai degrabă curbilinie, decât lineară.

Dat fiind faptul că variabila dependentă, îngrijorarea față de evoluția criminalității, este o variabilă ordinală cu trei categorii, regresia prin metoda celor mai mici pătrate nu este potrivită pentru estimarea ecuațiilor predictoare. De aceea, am utilizat metoda analizei de discriminanță multiplă

(vezi Klecka, 1980) pentru a prevedea plasarea respondenților pe unul dintre cele trei niveluri ale îngrijorării provocate de evoluția în viitor a fenomenului criminalității.

Rezultate

Pentru anul 1990, am estimat două

funcții, fiecare semnificativă din punct de vedere statistic.

Prima dintre ele îi definește pe respondenții care își manifestă cel mai redus grad de îngrijorare față de posibilitatea creșterii în viitor a fenomenului criminalității, iar cea de-a doua - pe respondenții al căror grad de îngrijorare față de aceeași problemă se situează la un nivel mediu.

Tabel 1: Distribuții de frecvențe

	1990 (n=1923)		1991 (n=1340)		1992 (n=1474)	
	N	%	N	%	N	%
Îngrijorarea față de creșterea în viitor a criminalității						
1 Nulă	399	20,7	199	14,9	431	29,2
2 Moderată	822	42,7	444	33,1	534	36,2
3 Înaltă	702	36,5	697	52,0	509	34,5
Percepția securității vecinătății de locuit						
1 Foarte nesatisfăcut	197	10,2	246	18,4	109	12,9
2 Nesatisfăcut	459	23,9	415	31,0	414	28,1
3 Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	707	36,8	427	31,8	378	25,6
4 Satisfăcut	441	22,9	206	15,4	405	27,5
5 Foarte satisfăcut	119	6,2	46	3,4	87	5,9
Satisfacția față de locuință						
1 Foarte nesatisfăcut	54	2,8	50	3,7	54	3,7
2 Nesatisfăcut	92	4,8	70	5,2	100	6,8
3 Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	408	21,2	342	25,5	333	22,6
4 Satisfăcut	1073	55,8	684	51,0	791	53,7
5 Foarte satisfăcut	296	15,4	194	14,5	196	13,3

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

	1990 (n=1923)		1991 (n=1340)		1992 (n=1474)	
	N	%	N	%	N	%
Satisfacția față de relațiile cu vecinii						
1 Foarte nesatisfăcut	9	0,5	7	0,5	15	1,0
2 Nesatisfăcut	26	1,4	23	1,7	24	1,6
3 Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	239	12,4	125	9,3	141	9,6
4 Satisfăcut	1191	61,9	786	58,7	916	63,1
5 Foarte satisfăcut	458	23,8	399	29,8	378	25,6
Sexul respondentului						
0 Feminin	884	46,0	611	45,6	634	43,0
1 Masculin	1039	54,0	729	54,4	840	57,0
Categoria ocupațională						
1 Muncitori	871	45,3	547	40,8	826	56,0
0 Alte categorii	1052	54,7	793	59,2	648	44,0
Pregătirea școlară						
0 Fără pregătire superioară	1593	82,8	1141	85,1	1284	87,1
1 Pregătire superioară	330	17,2	199	14,9	190	12,9
Mediul de rezidență						
0 Non-urban	807	42,0	603	45,0	695	47,2
1 Urban	1116	58,0	739	55,0	779	52,8
Vârsta						
0 Peste 61 ani	1760	91,5	1199	89,5	1246	84,5
1 Sub 60 ani	163	8,5	141	10,5	228	15,5

După cum se observă în tabelul 2, conform valorilor coeficienților analizei de discriminanță, variabila cu cel mai puternic efect asupra posibilității ca un respondent să se situeze pe nivelul inferior al îngrijorării față de evoluția criminalității este percepția

securității vecinătății locuinței. Odată cu creșterea nivelului de percepție a securității vecinătății, crește probabilitatea ca respondentul să se situeze pe nivelul inferior al îngrijorării față de fenomenul criminalității văzut în perspectivă. O singură altă variabilă

mai are același efect: sexul respondentului. Probabilitatea ca bărbații să se arate îngrijorați de evoluția acestui fenomen este mai redusă decât în cazul femeilor.

Tabel 2: 1990 Analiză de discriminanță: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	% din varianță	Coeficienți de corelație canonici	
1	0,179	83,59	0,39	
2	0,035	16,41	0,18	
Funcția	Coeficienți Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,820	381,63	12	0,00
2	0,966	66,18	5	0,00

Coeficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,853	0,316
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	-0,055	-0,446
Sexul masculin	0,248	0,083
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,193	0,275
Absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior	-0,056	0,639
Mediul urban de rezidență	-0,232	0,528

Matricea de structură

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,924	0,161
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,269	0,036
Sexul masculin	0,368	0,067
Vârsta	0,109	-0,056

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

	Funcția 1	Funcția 2
Satisfacția față de locuința proprie	0,108	-0,046
Mediul urban de rezidență	-0,419	0,649
Persoane cu pregătire superioară	-0,004	0,645
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	0,034	-0,387

Funcții evaluate la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1	Funcția 2
Grupul 1	0,723	-0,177
Grupul 2	0,023	0,216
Grupul 3	-0,438	-0,153

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup		
		1	2	3
Grupul 1	399	128 (32,1%)	192 (48,1%)	79 (19,8%)
Grupul 2	822	64 (7,8%)	519 (63,1%)	239 (29,1%)
Grupul 3	702	67 (9,5%)	254 (36,2%)	381 (54,3%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 53,46%

Față de efectul sexului respondentilor, variabilele "mediu urban" și "muncitori" au un efect comparabil redus. Valorile coeficientilor sunt negative. Probabilitatea ca locuitorii orașelor să fie mai puțin îngrijorați de evoluția criminalității este mai redusă decât în cazul locuitorilor zonelor rurale sau suburbiilor. Este probabil ca muncitorii să se situeze în afara nivelului inferior al îngrijorării față de evoluția criminalității.

Probabilitatea ca persoanele cu pregătire superioară să se situeze în categoria corespunzătoare nivelului inferior de îngrijorare este mai redusă decât în cazul persoanelor cu pregătire școlară inferioară. Dacă se ia în considerație și observația referitoare la categoria ocupațională a muncitorilor, se ajunge la concluzia conform căreia temerea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității este, în România, rezultatul statutului personal. Este mai puțin

probabil ca respondenții aparținând clasei muncitorilor sau cei cu o pregătire școlară inferioară să fie mai puțin îngrijorați de creșterea în viitor a fenomenului criminalității.

Cea din urmă variabilă-predictor cu o influență semnificativă este cea de apreciere a relațiilor cu vecinii. Persoanele care și-au manifestat un grad mai mare de satisfacție față de relațiile cu vecinii sunt mai puțin prezenți în categoria corespunzătoare nivelului inferior al îngrijorării față de evoluția fenomenului criminalității.

Așa cum s-a menționat deja, cea de-a doua funcție anticipează respondenții care au șanse mai mari de a se plasa în categoria corespunzătoare unui grad moderat de îngrijorare. Asupra probabilității de plasare în această categorie, pregătirea școlară superioară și mediul urban de rezidență au un puternic efect pozitiv. Probabilitatea ca absolvenții instituțiilor de învățământ superior și rezidenții din mediul urban să-și manifeste un grad moderat de îngrijorare față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității este mai mare decât în cazul respondenților care locuiesc în suburbii sau zona rurală.

Percepția securității vecinătății are un efect pozitiv moderat, dar semnificativ asupra probabilității exprimării unei îngrijorări moderate față de nivelul criminalității în viitor.

Statutul de muncitor are, de

asemenea, un efect pozitiv moderat.

Persoanele care s-au arătat satisfăcute de calitatea relațiilor lor cu vecinii au șanse reduse de a se plasa în categoria corespunzătoare unui grad mediu de îngrijorare față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității, pe când bărbații prezintă șanse mai mari decât media de a se situa în această categorie.

O modalitate de interpretare a acestor funcții este examinarea matricei coeficienților. Dată fiind structura matricei prezentată în tabelul 2, se pare că prima funcție reprezintă subiecții de sex masculin și pe cei care apreciază ca sigură vecinătatea propriilor locuințe. Se manifestă, de asemenea, tendința ca aceștia să fie din categoria populației vârstnice satisfăcută de propriile locuințe. Pe de altă parte, cea de-a doua funcție este definită de rezidenții din mediul urban, cei cu pregătire superioară, respondenții de sex masculin și, în mai mică măsură decât în cazul primei funcții, de respondenții care percep ca sigură vecinătatea propriilor locuințe.

Așa după cum s-a menționat mai sus, ambele ecuații (funcții) ale analizei de discriminanță sunt semnificative din punct de vedere statistic. Coeficientul de corelație multiplă are valoarea 0,1521, respectiv 0,0324 în cazul celei de-a doua ecuații.

Tabelul 3 conține rezultatele anului 1991.

Tabel 3: 1991 Analiză de discriminanță: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	% din varianță	Coeficienți de corelație canonici	
1	0,228	89,09	0,43	
2	0,028	10,92	0,16	
Funcția	Coeficienți Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,793	309,81	8	0,00
2	0,973	36,66	3	0,00

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

Coefficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,917	-0,012
Sexul masculin	0,318	0,042
Absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior	0,043	0,912
Vârsta	0,147	-0,371

Matricea de structură

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,930	-0,002
Sexul masculin	0,367	0,067
Mediul urban de rezidență	-0,203	0,157
Satisfacția față de propria locuință	0,178	0,011
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	0,068	0,003
Persoane cu studii superioare	0,071	0,929
Vârsta	0,185	-0,404
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,070	-0,196

Evaluarea funcțiilor la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1	Funcția 2
Grupul 1	0,952	-0,219
Grupul 2	0,189	0,227
Grupul 3	-0,392	-0,082

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup		
		1	2	3
Grupul 1	199	80 (40,2%)	40 (20,1%)	79 (39,7%)

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup		
		1	2	3
Grupul 2	444	49 (11,0%)	99 (22,3%)	296 (66,7%)
Grupul 3	697	55 (7,9%)	79 (11,3%)	563 (80,8%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 55,37%

În acest an (1991), numărul predictorilor semnificativi este mai mic. Ca și în anul 1990, unica variabilă-predictor a situației în categoria corespunzătoare unui grad redus de îngrijorare este percepția securității vecinătății locuinței respondentului. Persoanele care au evaluat vecinătatea propriilor locuințe ca fiind sigură prezintă o probabilitate ridicată de a-și exprima un grad redus de îngrijorare față de perspectiva creșterii în viitor a fenomenului criminalității. Analog anului 1990, și în anul 1991 probabilitatea ca bărbații să aparțină categoriei celui mai mic grad de îngrijorare este mai mare decât în cazul femeilor. Observația este, de asemenea, valabilă, pentru ambii ani de referință, și în cazul persoanelor cu pregătire superioară. Efectul pregătirii superioare, deși semnificativ din punct de vedere statistic, este relativ redus.

Pe când rezultatele de mai sus concordă în anii 1990 și 1991, cel puțin în termenii prezenței efectelor semnificative, efectul variabilei "populație vârstnică (peste 61 ani)" este diferit în cei doi ani. În anul 1991 efectul acesteia a fost semnificativ, spre deosebire de anul 1990. În plus, contrar așteptărilor noastre, probabilitatea ca populația vârstnică să se plaseze în categoria corespunzătoare unui nivel redus de îngrijorare față de perspectiva creșterii fenomenului criminalității este mai ridicată decât în cazul restului populației.

O serie de variabile semnificative în anul 1990 nu au intrat în ecuația analizei de discriminanță corespunzătoare anului 1991. Este vorba despre următoarele variabile:

mediul urban de rezidență, satisfacția față de relațiile cu vecinii și categoria ocupațională a muncitorilor.

Prima ecuație este semnificativă din punct de vedere statistic. Valoarea aproximativă a coeficientului de corelație multiplă este 0,185. Observația este valabilă și pentru cea de-a doua funcție (ecuație). În cazul acesteia, valoarea coeficientului de corelație multiplă este 0,026.

Există o puternică influență în sens pozitiv a variabilei "pregătire superioară" asupra exprimării unui grad moderat de îngrijorare față de creșterea fenomenului criminalității. Amploarea influenței acestei variabile nu este atinsă de nici o altă variabilă. În anul 1990 această variabilă a reprezentat, din nou, unul dintre factorii cei mai importanți, cu efect pozitiv. Singura variabilă al cărei efect se apropie, ca amploare, de cea a variabilei "pregătire școlară" este "populația vârstnică". Aceasta din urmă influențează în sens negativ exprimarea unui grad moderat de îngrijorare.

Deși semnificativ din punct de vedere statistic, efectul variabilelor "sex masculin" și "percepția securității vecinătății" este redus în cea de-a doua ecuație (funcție), corespunzătoare anului 1991. Sensul influenței asupra categoriei corespunzătoare unui grad mediu de îngrijorare este pozitiv în cazul variabilei "sex masculin" și negativ în cel al variabilei "percepția securității vecinătății". Sensul influenței celei din urmă variabile este diferit în cele două ecuații, corespunzătoare anilor 1990 și 1991.

Structura matricei coeficienților

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

celor două funcții (ecuații) sugerează că ecuația corespunzătoare categoriei cel mai puțin îngrijorate de perspectiva creșterii fenomenului criminalității cuprinde persoanele care percep vecinătatea propriilor locuințe ca fiind sigură, respondenți de sex masculin, persoane vârstnice, locuitorii din afara orașelor. În mai mică măsură sunt incluse și persoanele cu pregătire superioară și cele care nu aparțin clasei muncitoare.

Structura matricei celei de-a doua funcții (ecuații) indică apartenența în categoria de îngrijorare moderată față de perspectiva creșterii fenomenului criminalității a absolvenților instituțiilor de învățământ superior, rezidenților în mediu urban, a celor care nu aparțin categoriei

ocupationale a muncitorilor sau populației vârstnice.

După cum este arătat în tabelul 3, ambele ecuații sunt semnificative. Valorile coeficienților de corelație multiplă sunt 0,145 în cazul primeia, respectiv 0,026 în cazul celei de-a doua ecuații.

Conform tabelului 4, efectul percepției de către respondenți a securității vecinătății este același în 1992 ca și în anii anteriori. Mai mult, în fiecare dintre cei trei ani, această variabilă reprezintă cel mai important predictor al situării pe poziția corespunzătoare celui mai redus grad de îngrijorare față de perspectiva creșterii fenomenului criminalității.

Tabel 4: 1992 Analiză de discriminanță: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	% din varianță	Coeficienți de corelație canonici	
1	0,324	94,23	0,49	
2	0,020	5,77	0,14	
Funcția	Coeficienți Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,741	440,78	12	0,00
2	0,961	28,84	5	0,00

Coeficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,931	0,148
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	-0,021	0,505
Sexul masculin	0,298	-0,456
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,245	0,509
Vârsta	0,080	0,594

Matricea de structură

	Funcția 1	Funcția 2
Percepția securității vecinătății	0,928	0,161
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,195	0,317
Sexul masculin	0,270	-0,357
Vârsta	0,155	0,462
Satisfacția față de propria locuință	0,126	0,348
Mediul urban de rezidență	-0,278	0,030
Persoane cu studii superioare	0,029	-0,222
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	0,100	0,433

Evaluarea funcțiilor la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1	Funcția 2
Grupul 1	0,755	0,114
Grupul 2	0,032	-0,187
Grupul 3	-0,673	-0,222

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup		
		1	2	3
Grupul 1	431	272 (63,1%)	99 (23,0%)	60 (13,9%)
Grupul 2	534	166 (31,1%)	196 (36,5%)	173 (32,4%)
Grupul 3	509	84 (16,5%)	90 (17,7%)	335 (65,8%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 54,41%

Ca și în cei doi ani anteriori, îngrijorare față de creșterea în viitor a probabilitatea apartenenței la categoria fenomenului criminalității este mai ridicată în corespunzătoare celui mai redus grad de cazul bărbaților decât în cazul femeilor. De

asemenea, ca și în 1990 și 1991, această probabilitate este semnificativ mai redusă în cazul muncitorilor, comparativ cu celelalte categorii ocupaționale.

Influența variabilei "populație vârstnică" în prima funcție (ecuație) este redusă și în sens pozitiv; iar variabilele "satisfacția față de propria locuință" și "satisfacția față de relațiile cu proprii vecini" au, în cadrul aceleiași funcții, o influență redusă în sens negativ. În cazul tuturor celor trei variabile, valorile coeficienților sunt semnificative din punct de vedere statistic.

În cazul celei de-a doua funcții (pentru anul 1992), trei factori au avut aproximativ același efect pozitiv: "populația vârstnică" "muncitorii" și "satisfacția față de vecinătate". Doi factori - satisfacția față de locuința proprie și sexul masculin - au avut efecte negative comparabile; pe când efectul percepției securității a fost redus și s-a manifestat în sens pozitiv.

Din structura matricei coeficienților reiese că prima funcție (ecuație) este definită de cei ce percep vecinătatea propriei locuințe ca fiind sigură, bărbați, respondenți care nu locuiesc în mediul urban, cei care nu aparțin categoriei ocupaționale a muncitorilor, persoanele vârstnice și cele satisfăcute de propriile condiții de locuit și de calitatea relațiilor cu vecinii.

Pe de altă parte, cea de-a doua funcție este definită de respondenții vârstnici, femei, muncitori, persoane nesatisfăcute de calitatea relațiilor cu vecinii, persoane care și-au manifestat un grad redus de satisfacție față de propriile locuințe și persoane fără pregătire superioară.

Ambele funcții corespunzătoare anului 1992 sunt semnificative din punct de vedere statistic. Coeficienții de corelație multiplă au valorile 0,240 în cazul primei funcții, respectiv 0,021 în cazul celei de-a doua.

Nici una dintre analizele efectuate până acum nu ne permit să înțelegem ce le diferențiază pe persoanele care aparțin categoriei de îngrijorare sporită față de celelalte persoane. Pentru stabilirea acestui detaliu, am unificat categoriile inferioară și medie într-o singură categorie (pentru toți cei trei ani). Rezultatele sunt prezentate în tabelele 5, 6 și 7.

Așa cum reiese din tabelul 5, pentru anul 1990, funcția are rolul de predicție a cazurilor aparținând categoriei de îngrijorare corespunzătoare nivelului redus-moderat. În conformitate cu coeficienții standardizați ai funcției analizei de discriminanță, cea mai bună variabilă predictor, așa cum era de așteptat în urma rezultatelor anterioare, este percepția securității proprii vecinătăți de locuit. Probabilitatea ca persoanele care au acordat acestei variabile coduri inferioare să aparțină categoriei corespunzătoare unui grad ridicat de îngrijorare este mai ridicată decât în cazul celorlalți respondenți.

Sexul respondenților are, de asemenea, un efect semnificativ asupra probabilității situării pe niveluri inferioare ale îngrijorării față de nivelul criminalității în viitor. Probabilitatea ca bărbații să se plaseze în categoria corespunzătoare unui grad ridicat de îngrijorare este mai redusă decât în cazul femeilor.

Tabel 5: 1990 Analiză de discriminanță pe două grupuri: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	Coeficient de corelație canonici
1	0,119	0,33

Funcția	Coeficient Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,894	215,15	4	0,00

Coeficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,934
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	-0,215
Sexul masculin	0,243
Persoane cu pregătire superioară	0,209

Matricea de structură

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,923
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,183
Sexul masculin	0,299
Vârsta	0,065
Satisfacția față de propria locuință	0,078
Mediul urban de rezidență	-0,149
Persoane cu studii superioare	0,212
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	-0,097

Evaluarea funcțiilor la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1
Grupul 1	0,261
Grupul 2	-0,454

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup	
		1	2
Grupul 1	1221	1069 (87,6%)	152 (12,4%)
Grupul 2	702	448 (63,8%)	254 (36,2%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 68,80%

Probabilitatea ca persoanele cu pregătire superioară să se plaseze în categoria inferioară de îngrijorare este mai mică decât în cazul celor cu pregătire inferioară. În fine, în cazul respondenților care se declară satisfăcuți de calitatea relațiilor cu proprii vecini, probabilitatea de situare în categoriile corespunzătoare nivelului cel mai ridicat de îngrijorare este mai ridicată decât cea corespunzătoare categoriei redus-moderate.

Funcția extrasă este semnificativă

din punct de vedere statistic. Coeficientul de corelație multiplă este 0,144.

Rezultatele corespunzătoare anului 1991 sunt prezentate în tabelul 6. În acest caz, percepția securității vecinătății, sexul și pregătirea școlară ale respondentului sunt singurii predictorii semnificativi. Sensul efectului lor este același ca și în anul 1990, în plus, din punct de vedere al puterii contribuției lor, aceste variabile au aceeași poziție relativă.

Tabel 6: 1991 Analiză de discriminanță pe două grupuri: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	Coeficient de corelație canonici		
1	0,167	0,38		
Funcția	Coeficient Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,857	206,32	3	0,00

Coeficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,893
Sexul masculin	0,319
Persoane cu pregătire superioară	0,256

Matricca de structură

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,908
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,099
Sexul masculin	0,380
Vârsta	0,049
Satisfacția față de propria locuință	0,181
Mediul urban de rezidență	-0,170
Persoane cu studii superioare	0,264
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	0,070

Evaluarea funcțiilor la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1
Grupul 1	0,425
Grupul 2	-0,392

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup	
		1	2
Grupul 1	643	374 (58,2%)	269 (41,8%)
Grupul 2	697	201 (28,8%)	496 (71,2%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 64,93%

Funcția este semnificativă, valoarea coeficientului de corelație multiplă fiind 0,192.

Tabelul 7 prezintă rezultatele corespunzătoare anului 1992. Percepția securității vecinătății de locuit și sexul respondenților joacă același rol ca și în

ecuațiile anilor 1990 și 1991. Pentru prima dată se face remarcă efectul variabilei mediului urban de rezidență. Efectul este în sens pozitiv, indicând că este mai probabil ca rezidenții mediului urban să se plaseze în categoriile inferioare ale îngrijorării provocate de fenomenul criminalității.

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

De asemenea, pentru prima dată apare ca semnificativă apartenența la categoria ocupațională a muncitorilor. Influența acestei variabile se manifestă în sens negativ, indicând că este mai probabil ca muncitorii să se situeze în categoria

superioară de îngrijorare corespunzătoare anului 1991. Iată de ce, deși pregătirea școlară superioară nu intră în această ecuație, statutul social are efect asupra îngrijorării legate de evoluția fenomenului criminalității în România.

Tabel 7: 1992 Analiză de discriminanță pe două grupuri: îngrijorarea față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității

Funcțiile analizei de discriminanță canonică

Funcția	Valoare proprie	Coeficient de corelație canonici		
1	0,229	0,43		
Funcția	Coeficient Lambda	Chi pătrat	Grade de libertate	Semnificație
1	0,813	303,51	5	0,00

Coeficienții standardizați ai funcției de analiză de discriminanță

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,919
Sexul masculin	0,383
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,336
Mediul urban de rezidență	0,107
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	-0,104

Matricea de structură

	Funcția 1
Percepția securității vecinătății	0,887
Categoria ocupațională a muncitorilor	-0,246
Sexul masculin	0,329
Vârsta	0,107
Satisfacția față de propria locuință	0,119

	Funcția 1
Mediul urban de rezidență	-0,192
Persoane cu studii superioare	0,083
Satisfacția față de relațiile cu vecinii	0,037

Evaluarea funcțiilor la medii de grup (centriodele grupurilor)

	Funcția 1
Grupul 1	0,347
Grupul 2	-0,659

Clasificarea rezultatelor

Grupul curent	N	Estimarea apartenenței la grup	
		1	2
Grupul 1	965	833 (86,3%)	132 (13,7%)
Grupul 2	509	260 (51,1%)	249 (48,9%)

Procentul cazurilor corect clasificate în grupuri = 73,41%

Ca și în cazul ecuației corespunzătoare anului 1990, pentru anul 1992 satisfacția față de relațiile cu proprii vecini are un efect semnificativ. Efectul este negativ în ambii ani, indicând că este mai probabil ca persoanele care au situat relațiile cu proprii vecini pe nivelurile superioare de calitate să se plaseze în categoria superioară de îngrijorare față de criminalitate.

Concluzii

Înainte de a rezuma efectele care se manifestă asupra îngrijorării față de nivelul viitor al criminalității, este important să remarcăm că, privind răspunsurile date în anii

1990-1992, se poate observa că nivelul cel mai ridicat de îngrijorare s-a manifestat în anul 1991. Acesta a fost și anul în care cei mai mulți oameni au considerat propria vecinătate de locuit ca fiind nesigură.

Aceste observații pot fi o reflectare a stării de profundă nesiguranță resimțită de populația României la acea dată față de șansele noului sistem politic de a deveni legitim în perioada post-revoluționară. Spre deosebire de alte țări din Europa răsăriteană, România nu a beneficiat de o perioadă de timp necesară pregătirii unei revoluții democratice.

Astfel, în Polonia exista deja un guvern care se bucura de o largă recunoaștere și care aștepta, din umbră, să înlocuiască regimul condus de Jaruzelski. În Ungaria,

Cehoslovacia și Germania răsăriteană existau grupuri ale opoziției ai căror conducători se bucurau de încrederea maselor și a căror viziune asupra societății post-comuniste era acceptată de pătri largi ale populației.

Dar nu acesta a fost cazul în România. Aici nu a existat o opoziție organizată, care să stabilească bazele instituțiilor democratice sau ale căror soluții să fie cunoscute de către populație în general. Opoziția existentă era alcătuită dintr-o fracțiune a partidului, urmărind înlăturarea celei organizate în jurul lui Nicolae și al Elenei Ceaușescu.

De aceea, izbucnirea revoluției a găsit populația nepregătită și neorganizată. Ca urmare, în perioada post-revoluționară a existat un ridicat grad de nesiguranță referitor la calea pe care societatea urma să o parcurgă, ca și la hotărârea F.S.N. de a înlătura regimul comunist.

Aceasta era situația în mai 1990, luna primei anchete întreprinse, când au avut loc și primele alegeri din care a ieșit victorios Frontul Salvării Naționale pe baza asigurării de către acesta a dezvoltării democrației și trecerii treptate la un sistem economic de piață. Dar caracterul primului guvern F.S.N. a fost provizoriu, până la elaborarea și votarea Constituției și organizarea de alegeri potrivit prevederilor acesteia.

În anul 1992, probabil datorită sporirii încrederii în noile structuri instituționale, românii s-au declarat mai încrezători în posibilitatea construirii unei societăți de drept post-revoluționare stabile. De aceea, au devenit mai puțin îngrijorați de posibilitatea creșterii dezordinii sociale, manifestată prin creșterea ratei criminalității.

În cazul unora dintre respondenți, este posibil ca opinia lor, potrivit căreia rata criminalității va crește, să fie urmare a legăturii pe care o fac între capitalism și crimă, o temă larg vehiculată în ideologia comunistă. Iată de ce, pe măsura instaurării principiilor societății capitaliste, acești respondenți s-au așteptat la o creștere a fenomenului criminalității.

Rezumând valorile standardizate ale coeficienților funcției analizei de discriminantă, au reieșit mai multe variabile-predictori ai evoluției fenomenului criminalității.

Cel mai semnificativ dintre aceștia este, așa după cum era de așteptat, nivelul perceput al securității vecinătății de locuit. În toți cei trei ani, probabilitatea ca românii care și-au considerat vecinătatea de locuit ca fiind sigură să se situeze în grupul respondenților cel mai puțin îngrijorați de creșterea în viitor a fenomenului criminalității este mai mare decât în cazul celorlalți subiecți.

Sexul respondenților este, de asemenea, o variabilă cu efect consistent. Probabilitatea de situare în grupul celor mai puțin îngrijorați de creșterea criminalității este mai mare în cazul bărbaților decât în cel al femeilor. În afara acestor două variabile, influența celorlalte variază de la un an la altul. De exemplu, apartenența la categoria ocupațională a muncitorilor este semnificativă în anii 1990 și 1992, iar vârsta - în 1991 și 1992.

Efectul percepției securității vecinătății este, de asemenea, semnificativ și pozitiv în toți cei trei ani asupra celei de-a doua funcții. Deși semnificativ în toți cei trei ani, efectul sexului respondentului a fost pozitiv în 1990 și 1991 și negativ în anul 1992.

În înțelegerea semnificației unei funcții, trebuie utilizată matricea coeficienților. Matricea de structură conține variabile ale căror intrări sunt bivariante. Privind matricele coeficienților de-a lungul celor trei ani, rezultatele ne apar ca fiind mai substanțiale. Referindu-ne la prima dintre funcții, percepția securității vecinătății corelează pozitiv în toți cei trei ani; categoria ocupațională a muncitorilor are coeficienți de corelație negativi în toți cei trei ani; sexul masculin, categoria populației vârstnice, satisfacția față de propria locuință și cea legată de relațiile cu proprii vecini au coeficienți de corelație pozitivi în toți cei trei ani. Mediul urban de rezidență corelează

negativ cu prima funcție de-a lungul celor trei ani 1990-1992. Comparând cu rezultatele studiilor întreprinse în Statele Unite, singura neconcordanță apare în legătură cu variabila "populație vârstnică". Majoritatea studiilor întreprinse în S.U. au ajuns la concluzia că vârstnicii manifestă o mai mare temere față de fenomenul criminalității, comparativ cu alte grupe de vârstă, concluzie care a fost înfirmată de rezultatele anchetelor întreprinse în România.

Matricele celei de-a doua funcții nu sunt la fel de substanțiale. Percepția securității vecinătății și categoria ocupațională a muncitorilor au valori ale coeficienților pozitive în 1990 și 1992 și negative în anul 1991. În cazul mediului de rezidență urban, valorile sunt pozitive în toți cei trei ani, deși cea din 1992 este foarte mică. Pregătirea superioară are valori pozitive ale coeficienților de corelație cu cea de-a doua funcție în anii 1990 și 1991 și valoare negativă - în anul 1992. Vârsta are valori negative ale coeficienților în '90 și '91 și valoare pozitivă în anul 1992. Și alte variabile au o evoluție inconstantă de-a lungul celor trei ani. De aceea, delimitarea populației în cele trei categorii de îngrijorare - redus, mediu și ridicat - nu concordă în cei trei ani de referință.

Matricele structurale pentru funcția de predicție a apartenenței la categoria de îngrijorare redus-moderată vs. foarte înaltă sunt, pentru fiecare an, puternic concordante în termeni de corelație multivariată a funcției cu fiecare variabilă. Există, totuși, fluctuații în ceea ce privește amplitudinea corelației. De exemplu, pregătirea superioară este mai puternic corelată cu funcția în 1990 și 1991 decât în 1992, iar în cazul categoriei ocupaționale a muncitorilor, corelația este mai puternică în 1990 și 1992 decât în 1991. În fine, în cazul corelației dintre funcție și satisfacția față de calitatea relațiilor cu vecinii proprii, există o schimbare a semnului coeficientului de corelație: valoarea sa este negativă în 1990 și pozitivă în 1991 și 1992.

Dat fiind caracterul consistent al

acestor rezultate, din punctul de vedere al valorilor de intrare ale coeficienților matricelor structurale, semnificația funcției pare să fie aceeași de-a lungul celor trei ani. Un grad înalt de îngrijorare față de fenomenul criminalității este caracteristic persoanelor al căror statut social este inferior, persoanelor tinere, rezidenților în mediu urban, persoanelor care nu percep propria vecinătate de locuit ca fiind sigură, femeilor și persoanelor care nu sunt satisfăcute de calitatea propriilor locuințe și a relațiilor cu vecinii.

Rezultatele noastre au importante implicații politice pentru România. Caracteristic întregii regiuni a Europei Centrale și Comunității Statelor Independente, temerile față de fenomenul criminalității și fenomenul însuși apar ca importante probleme politice. Există pericolul real al folosirii acestor temeri de către demagogi, indiferent de orientarea lor politică (de stânga sau de dreapta), în scopul limitării fenomenului de extindere a libertăților cetățeanului și solicitării unor "soluții" autoritare pentru rezolvarea problemei criminalității. Asemenea provocări pot conduce cu ușurință la pierderea cuceririlor democratice care au avut loc în Europa răsăriteană. Acest lucru este posibil dacă, în special categorii "cheie" ale populației (muncitorii, intelectualii, rezidenții mediului urban etc.) ajung să privească fenomenul criminalității ca pe o problemă socială cu tendința de a se agrava în viitor prin creșterea amplitudinii acesteia.

Există, de asemenea, pericolul ca temerile față de creșterea în viitor a fenomenului criminalității să fie folosite ca un pretext pentru limitarea drepturilor minorităților. Dacă un anumit grup minoritar se dovedește a fi, spre deosebire de celelalte, o cauză majoră a creșterii fenomenului criminalității, acest lucru poate servi drept justificare pentru atacuri populare asupra acestui grup, restrângerea drepturilor acestuia sau plasarea sa sub o supraveghere mult mai intensă din partea forțelor polițienești.

CREȘTEREA FENOMENULUI CRIMINALITĂȚII

Amenințările la adresa libertăților cetățenilor reprezintă în continuare o problemă chiar și pentru democrațiile stabile, așa cum este cazul Statelor Unite, unde politicieni alături de anumite segmente ale populației își exprimă disponibilitatea negocierii anumitor libertăți cetățenești în

numele "legii și ordinii". În cazul democrațiilor mult mai fragile din Europa de Est, incluzând aici România, este de așteptat ca asemenea amenințări la adresa libertăților cetățenilor să fie mai puternice, noile regimuri încercând găsirea unui raport optim între libertate și lege.

Note și bibliografie

- D. M. Austin și Y. Baba, *Social determinants of neighborhood attachment*, Sociological Spectrum 10, 1990, pp. 59-78.
- D. M. Austin, C. Wollever, Y. Baba, *Crime and safety related concerns in a small community*, unpublished ms. Department of sociology, University of Louisville, KY, 1993.
- Y. Baba, D. M. Austin, *Neighborhood environmental satisfaction, victimization, and social participation as determinants of perceived neighborhood safety*. Environment and Behavior 21, 1989, pp. 763-780.
- Investigation of a curvilinear relationship: perceived neighborhood safety and social interaction. Sociological Focus 24, 1991, pp. 45-57
- S. W. Greenberg, W. M. Rohe, *Informal social control and crime prevention in modern neighborhoods*. În *Urban Neighborhoods: Research and Policy*, ed. R. B. Taylor, New York: Praeger, 1986, pp. 79-118
- T. F. Hartnagel, *The perception and fear of crime: implications for neighborhood cohesion, social activity, and community affect*. Social Forces 58, 1979, pp. 76-193.
- A. Hunter, T. L. Baumer, *Street traffic, social integration, and fear of crime*. Sociological Inquiry 52, 1982, pp. 122-131..
- W. R. Klecka, *Discriminant Analysis*. Beverly Hills, CA: Sage, 1980..
- Thomas J. Keil, G. F. Vito, *Fear of crime and attitudes toward capital punishment: a structural equation model*. Justice Quarterly 8 (4), 1991, pp. 448-464.
- D. A. Lewis, G. Salem, *Community crime prevention: an analysis of a developing strategy*. Crime and Delinquency 27, 1981, pp. 405-421.
- I. Mărginean, Gh. Socol (coord.), *Diagnoza Calității Vieții, C.I.D.E., 1991*.
- A. Bălașa, I. Mărginean, I. Sandu, Gh. Socol, *Calitatea vieții '92. Anchetă națională, C.I.D.E., 1992*.
- W. G. Skogan, *Assessing the behavioral context of victimization*. The Journal of Criminal Law and Criminology 72 (2), 1981, pp. 742-767.
- W. G. Skogan, G. M. Maxfield, *Coping With Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills, CA: Sage, 1981.

Traducere: Mădălina Tatu